

TREBALLEM PER LA CONVIVÈNCIA DES DE L'ESCOLA?

PRESENTACIÓ:

Isabel Martinez, SOS Racisme

Benvinguts/des,

A una nova edició dels Diàlegs antiracistes, la segona aquest any. Ja fa anys que des de SOS Racisme treballem temes de política educativa des de l'òptica de l'antiracisme i en aquesta edició volem centrar-nos en aquest tema.

Per fer-ho partim d'una realitat la presència de l'alumnat estranger a les escoles catalanes ja és un fet, però aquest és un col·lectiu heterogeni: és cert que la incorporació tardana de l'alumnat requereix unes intervencions específiques, en l'acollida, però els alumnes nascuts a Catalunya o escolaritzats des de l'educació infantil al sistema escolar català no hauria de representar necessitats educatives especials.

Per tant, a l'escola s'han de tractar problemàtiques concretes i no tractar la immigració de manera genèrica i sempre que sigui possible des de mesures generals: fracàs escolar; incorporació de pares i mares a les AMPAs; etc. Aquestes problemàtiques no són exclusives de l'alumnat estranger.

És cert, que l'arribada d'alumnat d'origen estranger ha evidenciat problemes i mancances de la política educativa catalanes. Per exemple:

- la concentració escolar: evidentment aquesta respon a una realitat urbanística i social dels barris i municipis catalans
- desequilibri entre l'escola pública i la privada a l'hora de rebre recursos i donar resposta a necessitats específiques com l'arribada d'alumnat d'origen estranger.
- Manca de recursos econòmics, humans i de formació

Si es donen les tres variables realment es generen situacions en que l'alumnat pot tenir pitjors resultats; els pares autòctons canvien d'escola als seus fills; en definitiva es fomenta la desigualtat d'oportunitats.

I hem de tenir en compte que els alumnes d'avui són els ciutadans de demà i que el que està en joc és la cohesió social.

Darrerament hi ha un problema afegit. Fins ara la política educativa seguia una línia més o menys clara a partir d'aules d'acollida; plans d'entorn; oficines de matriculació única per a tot l'alumnat.

Però ara la Conselleria d'Educació ha començat a anunciar polítiques poc definides, de tal manera que és difícil valorar-les. Menys en aquells casos que la pròpia proposta, tot i ser poc clara, és denunciada per fomentar la segregació com és el cas dels centres escolars d'acollida específics per immigrants.

A més a més aquest titubeig polític, irresponsable, només fa que fomentar el tòpic de que els immigrants baixen el nivell de les escoles, alimentant el racisme social. Cal pensar bé que ens juguem experiment així als centres escolars.

Per això donem pas als nostres ponents convidats avui. A Jordi Guiu, Professor de sociologia de la UPF li hem demanat que analitzi de manera comparada la inversió pública als sistema educatiu català respecte a altres països europeus, juntament amb les conseqüències a nivell de resultats acadèmics. A Rosa Canadell, membre de USTEC, li hem demanat que des d'aquest sindicat del professorat en expliqui quins són els principals reptes a nivell humà i econòmic i les demandes. Per últim Gemma Clapés de la Fundació SER.GI, ens explicarà la tasca que des de la Fundació fan en aquest àmbit per treballar per la integració a partir de l'escola i el seu entorn.

Jordi Guiu, Professor de sociologia de la UPF

El *finançament* es la base del desenvolupament educatiu (és un element clau). Es una necessitat però no una condició de seguretat. No és una garantia de que es faci o es faci bé el projecte. Però no ens hem d'oblidar de la “política educativa” (molt important). El més importat són les *polítiques*: Què es fa i quins resultats dona.

Cal tenir en compte que aquestes dades a voltes tampoc són superclares a l'hora de comparar. Les xifres són clares però no concretes (són relatives). Hi ha però la necessitat d'apropar la inversió catalana a les xifres europees (Relació entre: CAT (més de 1 per a baix Espanya), ESP (més baixa que la UE) i la UE)

Cada cop li demanem a l'escola que compleixi més funcions es més exigent i s'ha convertit en un “centre multifuncions”, p.ex. l'acollida. Això té una explicació: Trasllat de funcions familiars a l'escola.

Cal ampliar els problemes educatius a partir del seu context. Per altra banda, hi ha una expansió de factors educatius. S'està desbordant l'àmbit escolar. Influència de la TVE (medis), Internet, etc. (Per sentir-se “integrat”).

Tenim quatre capitals (raons):

- Capital Econòmic:
 - Es tendeix a pensar que més diners genera més qualitat, millor formació i educació.
 - Millor funció i educació.
- Capital Humà:
 - Impacte que té sobre les persones, la formació en la seva productivitat.
 - Els rendiments són relatius perquè intenten les altres formes de capital cultural.
- Capital Cultural:
 - La font de desigualtats educatives més importants. Més oculta, més determinada (P. Bourdieur). Fa referència des dels hàbits adquirits (família), objectes o béns. És una forma d'herència que genera i reforça aquestes desigualtats. Importància de l'entorn: Amics, companys, contactes, etc.
- Capital Social:
 - Definició molt ample (ambigüitat).

- Segons P. Bordieurels nostres contactes com a font de sortides laborals, materials, etc. Relacionat amb els diners. Això marca un estil i nivell de vida. Exemple: Influeix a l'hora d'escollir escola segons les convencions socials. Es una forma d'engrandir l'agenda. També es la organització, els recursos, al poder fer coses, organitzar-se. Juntament amb la força, forma de capital no econòmica.
- Capital Social que sorgeix mitjançant l'escola.
- Genera efectes desiguals: Existeixen dades empíriques que afirmen que les escoles vinculades amb el seu entorn tenen un millor rendiment escolar. La religió , costums, cultura, etc. és un concepte ambigu. Pot fomentar el tancament o la generalització o el contrari millors resultats.

Rosa Canadell, UTSEC

Més enllà del tipus d'escola, segons els Informes PISA, el que té més correlació amb els resultats és el capital cultural. L'escola ha de ser una compensadora de la desigualtat.

Treballem per la convivència des de l'escola?: més enllà de totes les deficiències, s'està fent un treball molt important per a la integració d'alumnes immigrants. Malgrat tot hi ha moltes mancances i estem en un moment complicat influenciat per la “crisi econòmica “ i un discurs polític molt agressiu en matèria d'immigració.

En aquest sentit és destacable que les aules d'acollida ja funcionaven en algunes escoles, abans de que aquestes fossin una política impulsada pel Govern de la Generalitat.

Partim de:

Mancances Globals: Un sistema d'integració No determinant. El concepte “integració” no és clar. Es molt relatiu i contradictori.

Mancances a la Llei d'Estrangeria: Repercuteix a l'escola.

Mancances en el Discurs Polític: No és un discurs pedagògic més aviat al contrari.

Dins de l'escola:

Mancances territorials: Dels barris “ghettos” deriven Escoles ghettos (és un reflexa de l'entorn). La concentració i la segregació han existit sempre, però hem de fer l'esforç de pensar que no hi ha només concentració d'alumnat immigrant sinó també autòcton.

El problema és l'existència d'una doble xarxa: pública i privada. Existeix un important desequilibri entre l'escola pública i la concertada.

Problema del Sistema: Un bon sistema educatiu és aquell que es capaç de tenir escoles heterogènies.

Solució: Repartir immigrants entre centres públics i privats. Aquesta proposta és un concepte pejoratiu quan només el referim a l'alumnat immigrant. Emparant-nos en el “dret a escollir” fomentem la segregació d'immigrants. Si es reparteixen els immigrants aquest no tenen dret a escollir. La qüestió és repartir TOT l'alumnat, no els immigrants.

Important diferència en la proporció d'alumnat immigrant: 80% pública, 20% privada. S'ha traspassat 15 milions d'euros a l'escola concertada i les dades continuen igual. És important reforçar l'escola pública que rebí més recursos. Repartiment equitatiu de tot l'alumnat.

Propostes:

- Aules d'acollida, molt bon recurs però escàs. Funciona molt bé. S'hauria de formar al professorat. Fomentar la transició social, cultural i no posar tant d'èmfasi en la llengua tant idiomàtica. Idea contradictòria a la proposta de la Conselleria d'Educació que parla de centres específics per alumnat d'origen immigrant. Espais amb el 100% d'immigrants ghettos és un mal recurs: és un 100% ghetto no és integració, no existeix intercanvi, implica una “doble integració”. No està organitzat i està tirant endavant.

Aquesta setmana de sotamà s'ha anunciat que això es posa en pràctica en quatre centres. Quin sentit té?

- Treballar l'Educació Intercultural: Refer els nostres currículums per donar una educació a TOTS els alumnes per avançar en una educació antixenòfoba, antiracista i basada en la diversitat. L'escola multicultural existeix però no un currículum de treball en la diversitat. Només amb aquest tipus d'educació podem prevenir la xenofòbia. Hi ha una manca de materials.

Gemma Clapés, Fundació SER.GI

Explica el treball que es fa a Girona, en concret als Centres educatius de Salt. La majoria de la població és originària de Marroc, Senegal, Gàmbia. Són els més necessitats i amb menys recursos. En comparació amb Santa Eugènia, Sant Narcís, que estan a tocar i tenen molts més recursos i s'ha aconseguit fer un pla únic que incorpora totes les accions. El treball en xarxa és clau.

Exposa un Projecte de mediació intercultural: Mediació entre escoles i famílies. Resolució de problemes, negociacions. L'ajuntament tenia demandes de solució de conflictes per part d'escoles. Però al arribar es va veure clar que no eren tant conflictes com a problemes de comunicació entre la família i l'escola.

Van detectar el punt comú entre les dos parts. Ambdues volen el millor pels nois i noies.

Dificultats:

- o Procés lent d'integració per part de les famílies.
- o Necessitats bàsiques no cobertes dins la família. Prioritats diferents entre la família i l'escola.
- o Identitat adolescent. Un conflicte intern. Integració d'ambdós valors. crisis d'identitat. Identitat → Identitats → Identificació
- o Fracàs escolar afecta als esquemes d'èxit i projecció social.
- o Història d'incomunicacions i malentesos que condicionen les relacions escolars – familiars.

Escola:

- o Poca tradició del treball més comunitari.

diàlegs antiracistes

“Treballem per la convivència des de l'escola?”

- Poca flexibilitat organitzativa.
- Inestabilitat dels equips.
- Actituds i aptituds (integració, diversitat, com un problema). Reticències al canvi.
- Estereotips, generalitzar, etc.
- Manca d'espais.

Malgrat tot creiem que l'escola és un bon espai:

- L'escola es un bon espai per fomentar l'èxit dels nens a nivell global.
- Fomentar l'agrupament escolar.
- És possible una dualitat cultural, per no fomentar els ghettos, la marginació, d'integrisme, la radicalització, etc.